

Barry K. Gills

بری کی گیلز

از سیستم جهانی به سوی تمدن دموکراتیک

ابتکار عمل آزادی برای اوجالان

پری کی گیلز

از سیستم جهانی به سوی تمدن دمکراتیک
ابتکار عمل آزادی برای اوجالان

نام کتابچه: از سیستم جهانی به سوی تمدن دمکراتیک
نویسنده: بری کی. گیلز
موضوع: ابتکار عمل بین‌الملل برای آزادی عبدالله اوجالان
طراحی و صفحه‌آرایی: مرکز انتشارات پژاک
چاپخانه: شهید جگرخوین
انتشارات: مرکز انتشارات پژاک
چاپ اول ۱۴۰۲

فهرست

۵

پیشگفتار

۷

از سیستم جهانی به سوی تمدن دمکراتیک

پیشگفتار

ابتکار عمل بین‌الملل « آزادی برای عبدالله اوجالان - صلح برای کردستان »، یک کمپین فراملیتی صلح، برای آزادی رهبر آپو و راه حلی مسالمت آمیز برای مسأله کورد می‌باشد. این [کمپین] فوراً پس از ربوده شدن رهبر آپو و استرداد وی به جمهوری ترکیه در نتیجه همکاری سرویس‌های اطلاعاتی در ۱۵ فوریه ۱۹۹۹، تأسیس شد. بخشی از فعالیت‌های این کمپین به انتشار آثار رهبر آپو اختصاص یافته است. کتابچه‌ی « از سیستم جهانی به سوی تمدن دموکراتیک »^۱ نوشته‌ی بری کی. گیلز یکی از کتابچه‌های مجموعه «برساخت حیات آزاد: دیالوگ‌هایی با اوجالان»^۲ می‌باشد که همگی این مجموعه در یک کتاب جمع شده‌اند، این کتاب حاوی مجموعه مقالاتی از نویسندگان، متفکران و انقلابیون جهانی است تا در مورد افکار رهبر آپو نظرات خود را بیان دارند تا فضای دیالوگی حول اندیشه‌ی رهبر آپو شکل بگیرد. این مقالات برای نخستین بار، واکنش‌های مکتوب به نوشته‌های زندان رهبر آپو را گرد آوری نموده و شماری از آکادمیسین‌ها، نویسندگان، و انقلابیونی را که به اندیشه‌های وی علاقه‌مند هستند یا از تفکرات وی الهام گرفته‌اند، دور هم جمع کرده است. ترجمه این مجموعه به زبان‌های مختلف، تلاشی است برای گسترش و ژرفا بخشی هر چه بیشتر به دیالوگ موجود. امید است که اثر حاضر، دیوارهای زندان را نیز درنوردد، چرا که حصر و انزوای شدید اِعمال شده بر زندان جزیره امرالی، اندک مجالی برای دیالوگ با ایشان بر جای گذاشته است. با توجه به اینکه نوشتن به وسیله‌ای برای رهبر آپو بدل شده، تا به واسطه آن بر انزوا و حصر غلبه نموده و با طیف گسترده‌تری از مخاطبان ارتباط برقرار نماید، امیدواریم مجموعه‌ی مذکور بتواند راهگشای مخاطبان گردد تا از این طریق در تلاش‌های وقفه‌ناپذیر و فزاینده رهبر آپو جهت برساخت جهانی بهتر، سهمیم گردند.

1 - From World System to Democratic Civilization

2 - BUILDING FREE LIFE: Dialogues with Ocalan

از سیستم جهانی به
سوی تمدن دمکراتیک

می‌خواهم با گفتن این جمله آغاز کنم که احساس می‌کنم با دوست و رفیقی مکاتبه می‌کنم، دوستی که در کارش منبعی جدیدی از بینش و الهام بزرگ یافته ام. دوست عزیزم آندره گاندر فرانک^۱ چهارده سال پیش درگذشت. می‌دانم که او نیز مانند من مشتاق دیدار شما و گفتگو درباره ایده‌ها بود. او نیز مانند من بسیار متأثر می‌شد و عمیقاً خوشحال می‌گشت که بداند شما کار ما را در مورد نظام جهانی و پنج هزار سال ریتم، چرخه و بحران تاریخی آن خوانده‌اید. من سعی خواهم کرد در غیاب او و در قالب گفتگو، بسط بیشتری از برخی جنبه‌های تحلیل‌های مشترک او و ما از نظام جهانی را به شما منتقل نمایم. من می‌دانم که شما با ما در ردّ درک اروپامحور^۲ از توسعه و تاریخ جهان، اشتراک دارید، و همچنین دیدگاهی جایگزین «انسان محوری»^۳ را اتخاذ می‌کنید. می‌دانم که شما تحلیل و نظریه‌پردازی تاریخی را با هدف کمک به نوع جدیدی از آزادی انسانی انجام می‌دهید. کار شما در مورد مدرنیته دمکراتیک، ملت دمکراتیک و تمدّن دمکراتیک، بسی فراتر از آن چیزی است که ما می‌توانستیم بیان کنیم، اما من مطمئن هستم که مانند من، گاندر فرانک نیز بسیار مشتاق استقبال از این مفاهیم و بحث در خصوص جزئیات آن می‌بود. دیدگاه مشترک پسااروپایی^۴ ما، متضمن این عقیده است که ظهور غرب در عرصه سلطه جهانی، در تاریخ نظام جهانی بسیار دیر رخ داده است و هژمونی آن موقتی است. شما نیز مانند ما به دنبال یک عمل دگرگون کننده جدید برای بر ساخت جهانی عادلانه و دمکراتیک هستید. اما کار شما در این زمینه از کار ما بسی فراتر رفته است. عمق بنیادین و الهام ژرفی که با آن اشکال جدید شیوه‌های رادیکال اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و زیست محیطی را تشریح می‌کنید که جامعه جدید انسان و هماهنگی زیست محیطی را تشکیل می‌دهند. بسیاری از آثار فرانک، که ممکن است با آن آشنا نباشید، بحران جهانی انباشت سرمایه را در چشم‌اندازی تاریخی و معاصر، تحلیل می‌کنم. تفکر او به موازات و گفتگو با دیگران از جمله دوستش سمیر امین^۵ (که

۱ - Andre Gunder Frank

۲ - Eurocentric

۳ - Humanocentric

۴ - Post-Eurocentric perspective

۵ - Samir Amin

در سال ۱۹۶۸ در پاریس ملاقات کرد)، جوانی آریگی^۱ (کسی که اولین بار رویکرد «نظام جهانی» را به فرانک معرفی کرد)، و امانوئل والرشتاین^۲ (که در دهه ۱۹۷۰ با فرانک، تحلیلی به نام نظریه سیستم‌های جهانی را توسعه داد)، بسط یافت. از بسیاری جهات، این فرآیندی ارگانیک بود که از نقد استعمار و واقعیت‌های پس از استقلال حاصل می‌شد و در مورد فرانک، ظهور نظریه وابستگی و فراخوان آن برای گسست ریشه‌ای با توسعه سرمایه‌داری ملی از طریق انقلاب سوسیالیستی را به دنبال داشت. فرانک در سال ۱۹۷۴ پیش‌بینی کرد که واکنش جهان سوم به بحران جهانی، مبتنی بر افزایش صادرات به بازارهای جهانی خواهد بود و این تحول به سوی رشد صادرات، تحت لوای رژیم‌های اقتدارگرای ملی (از جمله در آسیای شرقی و آمریکای لاتین) سازماندهی می‌شود، در حالی که این امر لاجرم، به انباشت بدهی‌های عظیم لجام گسیخته یعنی بحران بدهی- و افزایش شدید وابستگی خارجی منجر خواهد گشت. فرانک تمایلات جهانی‌سازی^۳، از جمله جایگزینی سرمایه‌گذاری مؤد با سفته بازی مالی، و در نتیجه افزایش عدم تعادل بین مناطق و کشورهای سیستم اقتصادی جهان را تحلیل کرد. وی استدلال می‌کرد که افزایش بازاری‌سازی و خصوصی‌سازی به مثابه پاسخی به بحرا، تنها فقر، نابرابری و حاشیه‌نشینی را تشدید می‌کند و به فشارهای عظیمی بر فرهنگ سیاسی دموکراتیک و افزایش اجتناب‌ناپذیر جنبش‌های اجتماعی مترقی و ارتجاعی برای پر کردن خلاء ناشی از ناتوانی و عدم تمایل دولت ملی برای ایجاد تغییرات بنیادین، منجر می‌شود. کار فرانک در مورد بحران، همراه با اثر مشترک بعدی ما در مورد نظریه سیستم جهانی، به دیدگاهی پسا ملی‌گرا^۴ در مورد الگوهای توسعه جهانی، ختم می‌شود. به باور من، شما نیز در بخشی از این دیدگاه با ما دارای اشتراکاتی هستید. من می‌دانم که شما اثر مشترک ما، «سیستم جهانی؛ پانصد سال یا پنج هزار سال»^۵ را مطالعه کرده‌اید. این اثر مشتمل است بر مفاهیمی کلیدی، از جمله: خاستگاه پنج هزار ساله سیستم جهانی، مرکزیت انباشت سرمایه

۱ - Giovanni Arrighi

۲ - Immanuel Wallerstein

۳ - Globalization

۴ - Post-nationalist

۵ - Andre Gunder Frank and Barry K. Gills, eds., *The World System: Five Hundred Years or Five Thousand?* (London: Routledge, ۱۹۹۳)

در نظام جهانی؛ سیکل‌های پانصد ساله فاز A/B سیستم جهانی؛ الگوی هژمونی-رقابت در نظام جهانی؛ ساختار مرکزپیرامون در سیستم جهانی؛ تضاد اقتصاد و سیاست در نظام جهانی؛ و چرخه‌های بحران سیستم جهانی. من نمی‌توانم همه این مفاهیم را در اینجا تشریح کنم، اما امیدوارم که روزی بتوانیم شخصاً ملاقات کنیم و در مورد آنها به طور مفصل صحبت کنیم. کار ما باعث شده نه تنها از برداشت والرش‌تاین از خاستگاه اروپایی نظام جهانی و سرمایه‌داری، بلکه از قواعد تاریخ‌نگاری مارکسیستی نظیر شیوه تولید^۱، و دگرذیسی‌های آن‌ها نیز گسستی اساسی ایجاد نماییم. در چشم انداز سیستم جهانی ما که فکر می‌کنم شما اکنون از بسیاری جهات در آن اشتراک دارید، می‌بینیم که الگوهای بسیار بزرگ در تاریخ جهان، علی‌رغم همه تغییرات ظاهری در شیوه تولید، استحکام یافته و دوام می‌آورند. در اثر اخیرم، تحلیلی از روابط تاریخی بین سرمایه و زیست‌بوم^۲، و تبیین هستی‌شناختی^۳ آن‌ها در تاریخ ارائه داده‌ام. از این منظر، سرمایه و زیست‌بوم نمی‌توانند در یک فضای اجتماعی و سرزمینی، به طور همزمان ساکن شوند؛ زیرا وجود و بازتولید سرمایه، مستلزم نابودی زیست‌بوم‌ها است تا روابط اجتماعی استثمار انسان‌ها، غیرانسان‌ها و منابع طبیعی زمین را برقرار نماید، فرایندی که در نهایت، بیشینه سود را برای سرمایه به بار آورد. بخشی از تحلیل فوق نخستین بار در مانیفست کمونیست دیده شد و بعدها توسط رُزا لوکزامبورگ^۴ بسط یافت. بنابراین، در یک مفهوم عمیق تاریخی، وظیفه ما بازآفرینی زیست‌بوم در جامعه‌ای پسا سرمایه‌داری است. نوشته‌های شما و انقلاب روزاوا برای تحقق بخشیدن به این امر در عمل، کار چشمگیری انجام داده‌اند. در کار ماقبل آخر فرانک، «باز آرای»^۵، و در کتاب «باز آرای» در قرن ۱۹: اقتصاد جهانی در عصر ممتد آسیایی^۶، که پس از مرگش انتشار یافت، وی بار دیگر نظریه دریافت شده درباره ظهور غرب و نقش بارز بازار و تجارت آزاد را به چالش می‌کشد؛ برخلاف غلبه واقعی اجبار و

۱ - Modes of production

۲ - oikos

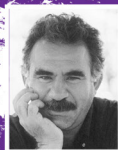
۳ - ontological incommensurability

۴ - Rosa Luxemburg

۵ - Andre Gunder Frank, ReOrient: Global Economy in the Asian Age (Berkeley: University of California Press, ۱۹۹۸)

۶ - Andre Gunder Frank, ReOrienting the ۱۹th Century: Global Economy in the Continuing Asian Age (London: Routledge)

امپریالیسم. در تحلیل نهایی، دیدگاه ما اصرار دارد که این سیستم جهانی به عنوان یک کل است که چهارچوب اجتناب ناپذیر تحلیل و عمل بوده، و توسعه جهانی هرگز در سراسر جهان یکنواخت نخواهد بود. تغییر (موقت) در مزیت رقابتی (که همیشه با ابزارهای غیر اجباری بازار حاصل نمی‌شود)، و وجود یا عدم وجود قدرت هژمونیک از نظر تاریخی، الگوهای پایداری هستند که هنوز در توسعه بلندمدت نظام جهانی غالب هستند. در مواجهه با اقتدارگرایی ملی، مداخله‌گری امپریالیستی و ترور دولتی در خاورمیانه، شما و خلق شجاع روژاوا، الگویی جدید ساخته‌اید که مظهر دمکراسی رادیکال، آزادی زنان، خودسازماندهی خود مدیر، و آرمان برساخت نوعی جدیدی از اقتصاد اکوسوسیالیستی می‌باشد. در عصر تسریع تغییرات اقلیمی و عمیق‌تر شدن بحران‌های محصول قرن‌ها امپریالیسم و چندین دهه هایپرنتولییرالیسم و تخریب محیط‌زیست، مبارزه شما برای آزادی و صلح، به مبارزه ما بدل گشته و نمونه شما چراغی برای میلیون‌ها نفر رهرو می‌باشد. متشکرم برادر؛ متشکرم.

بری گیلز ، استاد مطالعات توسعه در دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه هلسینکی فنلاند است . وی در سال ۱۹۸۹ به همراه دیوید ویلکینسون ، گروه نظریه سیستم های تاریخی جهان را در انجمن مطالعات بین المللی تأسیس کرد . این گروه شامل پروفیسور فقید ، آندره گاندر فرانک بود ، که پروفیسور گیلز با همکاری وی تجزیه و تحلیل نوینی از سیستم جهانی پنج هزار ساله رابه تحریر در آورد. پروفیسور گیلز، ویراستار و سردبیر نشریه « جهانی شدن »، و عضو آکادمی جهانی علم و هنر است . او در سال ۲۰۱۹، جایزه جیمز. ان . روزنو از انجمن مطالعات بین المللی را برای خدمات در زمینه تحقیقات جهانی شدن، دریافت نمود.

بری کی . گیلز

از سیستم جهانی به سوی تمدن دموکراتیک
ابتکار عمل آزادی برای اوجالان

Barry K. Gills
From World System to Democratic Civilization
International initiative